

► [Hlavní stránka](#)

ZOO report 4/05

[Vrátí se dropi na jih Moravy?](#)

[V jihoamerickém výběhu se zabydlel tapír](#)

[Zoopark Vyškov prožívá velké změny](#)

[Losi v Zoo brno](#)

[Veletřhy Brno - hlavní partner zoologické zahrady](#)

[Horké novinky](#)

[Do Stanice mladých přírodovědců chodí i sokolníci](#)

[Tygřice Satu vytvoří s Dickem pár](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Vrátí se dropi na jih Moravy?

Krajský úřad Jihomoravského kraje působí jako orgán ochrany přírody pro území 76 přírodních rezervací a 145 přírodních památek. Na zachování a rozvíjení přírodní hodnoty těchto území vynakládá ročně ze svého rozpočtu přibližně dvanáct milionů korun.

Existující ochranu je však třeba podle směrnic Evropské unie o ptáčích a stanovištích rozšířit o lokality soustavy Natura 2000. Podle aktuálního návrhu se tato soustava na území Jihomoravského kraje skládá z osmi ptačích oblastí a ze 176 evropsky významných lokalit, což jsou počty zhruba trojnásobné oproti celorepublikovému krajskému průměru. Na jihu Moravy se totiž setkávají dvě odlišné biogeografické oblasti - panonská a kontinentální. V rámci českého státu je to unikum, které přináší zvýšenou různorodost stanovišť pro společenstva rostlin a živočichů. V našem kraji je v současnosti vyhlášeno 278 maloplošných chráněných území o výměře 8042 hektarů. Tvoří je 12 národních přírodních památek, 18 národních přírodních rezervací, 154 přírodních památek a 94 přírodních rezervací. Velkoplošnými chráněnými územími jsou národní park Podyjí, chráněné krajinné oblasti Moravský kras, Pálava a Bílé Karpaty - ty do Jihomoravského kraje zasahují jen menší částí. Bohužel mimo územní ochranu se nachází oblast nedaleko Znojma, kde do roku

1996 hnízdili jako na jediném místě České republiky největší evropsští ptáci - dropi velcí. Dnes už se tam objevuje jen několik jedinců, kteří zjara přilétají na krátkou dobu z Rakouska. Drop velký má v Česku status kriticky ohroženého druhu, trvale se však u nás již nevyskytuje. Myslím, že bychom se s tím neměli smířit. Vždyť všechny sousední státy, kde dropi žili nebo dosud přežívají, se je snaží zachránit. Cestu k návratu dropů do naší přírody ukazuje návrh záchranného programu, zpracovaný Agenturou ochrany přírody, který v současné době posuzuje ministerstvo životního prostředí. Jihomoravský kraj návrh podpoří, jak jen to bude možné: vahou své samosprávné autority bude na ministerstvo působit, aby program schválilo, nápomocen bude ve všech fázích jeho uskutečňování a naváže jednání s vládami Dolního Rakouska a Burgenlandu, aby umožnil výměnu zkušeností s ochranou dropů. Úspěch programu

bude záležet na spolupráci s místními obyvateli, obcemi, zájmovými organizacemi a především zemědělci. Podstatný je přítom mezinárodní rozměr projektu. Všechny tyto aktivity, vedoucí k návratu dropů do jihomoravské krajiny, jsou zakotveny v dokumentu Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje. Opatření k návratu dropa do nejmúrodnější části České republiky budou velmi nákladná, ale soustředěná péče přináší dobré výsledky, což lze dokumentovat na příkladech z Maďarska a Rakouska. Nejbližší skupina dropů se nachází 25 km od bývalého místa výskytu na Znojemsku, nedaleko dolnorakouského Retzu. Prosperuje tam za pečlivého dohledu odborníků a finanční pomoci státu i Evropské unie. Tito ptáci přilehlé území Moravy dosud navštěvují a mohou se tam, pokud najdou příznivé prostředí, znovu usadit.

Ing. Václav Horák
náměstek hejtmána Jihomoravského kraje

Fotografie k článku:

Drop velký (Foto: Jiří Bohdal)

Václav Horák

Narodil se roku 1961 v Brně, kde také vystudoval střední školu. V roce 1984 absolvoval Vysokou školu zemědělskou, fakultu provozně ekonomickou. Po roční vojenské službě pracoval ve Zkušebně zemědělských, lesnických a potravinářských strojů v Brně-Líšni. V roce 1990 se začal věnovat samostatné činnosti v oblasti obchodu a služeb, v témže roce byl zvolen do Zastupitelstva města Šlapanice, v roce 1994 se stal členem Rady města a v roce 1998 jeho starostou. V listopadu 2004 byl zvolen do Zastupitelstva Jihomoravského kraje a v prosinci téhož roku byl zvolen uvolněným členem Rady Jihomoravského kraje, zodpovědným za usměrňování rozvoje kraje z pohledu zdravého životního prostředí a trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů a hodnot. Je místopředsedou Komise pro životní prostředí a zemědělství Rady Asociace krajů České republiky. Od roku 1990 je členem KDU-ČSL, předtím bez politické příslušnosti. Je ženatý, k jeho zálibám patří film, divadlo, turistika a cestování.

V jihoamerickém výběhu se zabydlel tapír

Při konzultaci s koordinátorem evropského záchraného chovu tapíra jihoamerického (*Tapirus terrestris*) na výročním zasedání EAZA v září 2004 ve švédském Kolmardenu brněnská zoo oznámila svůj úmysl podílet se na záchraně tohoto bizarního jihoamerického kopytníka. Po předložení dokumentace k budované nové expozici zahrada získala souhlas k dovozu v Brně zatím nechovaného druhu. První exemplář, samec Klarnet, na Mniší horu dorazil ze Zoo Gdaňsk v říjnu 2005. Zoo Brno doufá, že brzy získá i samici. Ubikaci už měl Klarnet připravenou. Vznikla adaptací bývalého gepardince, umístěného v takzvaném jihoamerickém výběhu. V

něm Zoo Brno chová představitele jihoamerické fauny: mary, kapybary, nandu pampové, husice magellanské a labuť koskoroby. Mezi tato zvířata se tapír vydal na procházku už několik dní po přesídlení do Brna. Tapírův domeček je koncipován pro rodičovský pár, má tedy dvě části. Podlahová plocha každé z nich činí něco přes 10 m², keramický obklad stěn dosahuje do výšky 2 m. Pokud se ukáže, že podlaha z betonové mazaniny je pro tapíra tvrdá, techničtí pracovníci zoo na ni položí gumový koberec. Do bývalého gepardince zavedli též plynové vytápění a v jedné ubikaci zbudovali bazén s plochou vodní hladiny přibližně 2 m². Větší vodní nádrž poslouží

tapírům ve venkovním výběhu. Tapír jihoamerický obývá oblast od severu

jihoamerického subkontinentu až po jižní Brazílii, Paraguay a severní Argentinu. Žije samotářsky v hustých vlhkých lesích východně od And, kde se vyskytuje do 700 metrů nadmořské výšky. Dorůstá do délky až 210 cm, vážit může až 250 kg. Téměř aerodynamický tvar těla pokrytého tuhou kůží umožňuje snadný pohyb v husté tropické vegetaci. Krátký chobot je velmi pohyblivý, tapír jím dosáhne do vzdálenosti až 30 cm, aniž by musel pohnout hlavou. Chobot tvoří podobně jako u slonů zvětšený horní pysk s nozdrami. Tapír jím neustále slídí u země do všech stran, aby vypátral chutné sousto či zachytil pach nepřátel. Živí se vodními rostlinami, větvemi a plody stromů, listy, trávou a - pokud na ně narazí - i kulturními rostlinami. Miluje vodu, k řece či jezeru má v pralese vyšlapané a označené stezky. Rád se válí v bahně a výborně plave a potápí se. Pod hladinou vydrží dlouhé minuty bez nadechnutí a stejně jako hroch umí kráčet po dně. Jeho predátory jsou například jaguáři, aligátoři a anakondy. Tapíři jsou

starobylá čeleď, na naší planetě žijí přibližně 50 milionů let. V minulých geologických obdobích se vyskytovali v mnoha druzích v obou Amerikách i v Eurasii, do recentní doby se zachovaly jen tři jihoamerické druhy a jeden druh z jihovýchodní Asie. Domorodci už dávno lovíli tapíry pro kvalitní kůži a pro maso, které je prý opravdovou lahůdkou. Dnes tapíry pronásledují i majitelé plantáží, ale více než lov je decimuje kácení pralesů. Kriticky ohroženi jsou tapír čabakový (*Tapirus indicus*) z Barmy, Thajska, Malajsie a Sumatry, tapír stredoamerický (*Tapirus bairdii*) ze střední

Ameriky a tapír horský (*Tapirus pinchaque*) z Kolumbie. Ohrožení tapíra jihoamerického je jen o jeden stupeň nižší.

Bc. Eduard Stuchlík

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: *Tapír a kapybary*

Vpravo uprostřed: *Tapír jihoamerický*

Vlevo dole: *Hlava tapíra jihoamerického*

V Zooparku Vyškov se dějí velké změny

Vyškovský zoopark, pro veřejnost otevřený v roce 1965, je znám poměrně neobvyklou a návštěvníky oceňovanou specializací: zabývá se záchranou pozapomenutých plemen domestikovaných zvířat. Nyní se Zoopark Vyškov nachází v období velkých změn, intenzivní přestavba začala hned po

skončení letní sezóny 2005. Na nových pozemcích, které zvětšují plochu zoo téměř dvojnásobně, vznikne nový vstupní areál, jehož součástí budou pokladny, prodejna suvenýrů a toalety pro návštěvníky. V nové části zoo se již dokončují velké výběhy Asie, Afrika a Jižní Amerika, oddělené od sebe i od návštěvníků vodní plochou a suchými příkopy. V novém prostoru se také nachází bývalý kravín, který sloužil pro ustájení koní a jako zimoviště zvířat ze zooparku. Objekt bude přestavěn na restauraci s venkovní terasou a hotelovými pokoji, část budovy bude sloužit jako výuková stáj pro různé ukázky a osvětové programy. Před novým vstupem do zooparku se buduje centrální parkoviště pro osobní vozy i autobusy. Objeví se tam i nástupiště pro dvě motorové soupravy, kterými budou návštěvníci jezdit do další nové části zooparku, vzdálené přibližně 2,5 km. Tam, v areálu bývalého koupaliště v Marchanicích, vyroste Dinopark - po Plzni druhé zařízení tohoto typu v České republice. Dinoparku má vévodit na patnáct skupin statických i pohyblivých modelů druhohorních ještěřů v životní velikosti, najdeme v něm i kino promítající trojrozměrně, paleontologické hřiště a veškeré zázemí nutné pro spokojený pobyt návštěvníků. Nová výstavba nijak nezmění dosavadní zaměření zooparku. I nadále bude převažovat chov primitivních druhů a plemen domácích a hospodářských zvířat. Vždyť návštěvníci už nyní spokojeně prohlašují, že exotická zvířata uvidí v každé zoo, ale kolekci domácích zvířat z celého světa v takovém rozsahu, jaký nabízí vyškovský zoopark, nenajdou nikde jinde v naší republice. Ze zvířat vyškovského zooparku na první pohled zaujmou plemena velkých přežvýkavců: skotský náhorní skot s dlouhou, ryšavou srstí, dlouhorohý uherský skot či vahumský skot-watussi z Afriky s rozpětím rohů až 170 cm. Nejmohutnější formou domácího tura je gayal, jehož divokým předkem je gaur z jihovýchodní Asie. V Česku gayala uvidíme jen ve Vyškově. Zoopark chová také nejmenšího zástupce skotu zebu zakrslého. Tímto názvem označujeme několik plemen chovaných jak v jižní Asii, tak Africe i Americe. Mají různý samostatný původ. Nejstarší plemeno zakrslého zebu pochází ze Srí Lanky. Skutečně trpasličí formy nedosahují v kohoutku výšky 1 m. Domov našli ve Vyškově koně fjordští, šírští, tarpani i poníci. Zoopark se může pochlubit i největším oslím plemenem, kterým je osel poitu. Vyšlechtěn byl k tahání těžkých děl. Největšími zvířaty zooparku jsou jednohrbí velbloudi z Afriky i dvouhrbí velbloudi z Asie. Nejruznější rarity lze najít i mezi hrabavou a domácí drůbeží, prasaty, ovce i kozami. Mnohé z nich si návštěvníci mohou pohladit i nakrmit v kontaktní části zoo - Dvorečku naší babičky, který přináší atmosféru starého selského dvora. Zoopark hodlá rozšiřovat počet vzdělávacích programů zaměřených na domácí zvířata. Návštěvníkům, především dětem, tak umožní získat širší vědomosti o domestikaci zvířat, soužití s nimi a o jejich hospodářském využívání v minulosti i dnes. Zahájení provozu v nových částech zooparku se má uskutečnit v květnu 2006.

Petr Bláha

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: *Osel poitu (Foto: Rostislav Stach)*

Vpravo dole: *Faverolka zdrobnělá (Foto: Petr Bláha)*

Losi v Zoo Brno

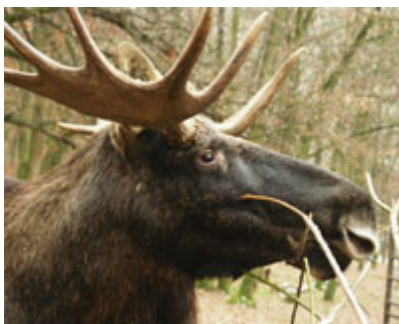

Brněnské skupině losů evropských (*Alces alces*) vévodí šestiletý samec Fredy, který se narodil

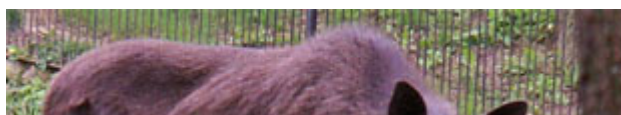
v chomutovském zooparku a do Zoo Brno přesídlil 28. ledna 2000 - tento den lze považovat za počátek chovu losů v Brně. Výběh s Fredym sdílí dvě jeho družky, které se do Brna dostaly krátce po něm: pětiletá Jitka ze švýcarské Zoo Langenberg a čtyřletá Sylva ze Zoo Suhl v Německu. Losice rodí v období od května do června, mláďata vrhají přímo na zem. A toho jsme byli v květnu 2005 svědky i my. Nyní se tedy po výběhu pohybují i dvě odrostlejší losata. Období námluv na podzim 2004 neprobíhalo tak intenzivně jako u jelenů, kteří se v říji hlasitě ozývají. Samotnou kopulaci jsme nepozorovali, ale viděli jsme, že losí býk samice stále sleduje. Páření probíhalo pravděpodobně v nočních či brzkých ranních hodinách. Mladší, ale statnější Sylvu nepostihly při porodu ani po něm žádné komplikace. Právě narozené mládě ihned přijala a držela se s ním v zadní části výběhu. Prvních asi deset dní nesla s

nevolí každé přiblížení samce či druhé samice, a oba vehementně odháněla. Jitka se chovala jinak: po porodu ulehla a celý den nevstávala. Byla velmi vyčerpaná. Nevíme přesně, jestli se mládě první den napilo, ale vypadalo spokojeně a matka se mu, i když ležela, nastavovala tak, aby pít mohlo. Doba kojení probíhala standardně a mláďata rychle rostla. Samice je kojily pět měsíců. Při čipování se zjistilo, že statnější samice odchovává samečka a slabší samice samičku. Chov losů v lidské péči je poměrně obtížný. Losi vyžadují prostorný výběh s možností úkrytu, v mnoha zahradách mají vybudováno kaliště. Potíže může přinést tvorba vyvážené krmné dávky. Luční seno přijímají losi velmi neochotně, mnohem lépe jim chutná seno vojtěškové. Vzhledem k velikosti losů je téměř nemožné poskytnout jim dostatek vhodných olistěných větví k okusu tak, aby listy a pupeny pokryly většinu energetické potřeby zvířat. Losi nejsou adaptováni na příjem většího množství zkvasitelných sacharidů (škrobu a jednoduchých cukrů), při přikrmování pečivem, kterého se dopouštějí neukázněni návštěvníci, hrozí nebezpečí acidózy bachoru, často se smrtelnými následky. Aby byla zachována správná funkce předžaludku, je nezbytné stále sledovat, aby zůstal zachován optimální poměr mezi příjmem dusíkatých látek a energetických živin; zejména je pak třeba dbát na dostatečný příjem hrubé vlákniny.

Speciální doplňkové granule pro losy musí obsahovat alespoň 20% vlákniny jako substrátu pro rozvoj mikroflóry předžaludku. Ve výživě losů je rovněž nutný poměrně vysoký obsah minerálů. Losy krmíme celoročně okusem. V létě jim dáváme větve vrby, břízy, dubu a habru, v zimě mají na jídelníčku jehličnany, ale opět také vrbu, z které losi s oblibou sloupávají kůru. Dále dostávají brambory, mrkev, petržel a jablka. Stravu doplňují speciální granule pro losy v množství 2kg/ks/den, v zimě 3kg/ks/den. Pro lepší kondici se do granulí míchá jednou

měsíčně Supervit S a třikrát týdně Plastin a Gelapony. Toto složení krmné dávky se jeví jako optimální, neboť zvířata - jak dospělá, tak hlavně mláďata - rychle rostou a nemají žádné vážné zdravotní potíže. I v září 2005 proběhla klidná říje. Zdá se, že se můžeme opět těšit na další malá losátka. Losi, největší příslušníci čeledi jelenovitých (Cervidae), obývají severní Ameriku a severní Eurasii. Jsou to samotáři, do menších skupin se

shlukují jen za tuhých zim. Samice doprovázejí mláďata do doby, než opět porodí. Dožívají se až 27 let. Samci aljašského poddruhu mohou vážit až 800 kg, jako maximální byla zaznamenána výška v kohoutku 220 cm, přičemž samci jsou vždy mohutnější než samice. Losi evropské jsou menší, jejich váha se uvádí v rozmezí 250-500 kg. Parožení losů je variabilní, někteří samci utvářejí tzv. lopatovité paroží, jiní je mají bidlovité. Roste jim od března do července, vážit může až 20 kg a dosahovat rozpětí dva metry. Samice parohy nemají. V době říje shromažďují u sebe nejsilnější samci několik samic, o které pak bojují. Doba březosti trvá 216 až 264 dnů, mladé losice mívají jedno a staré dvě, někdy i tři telátka. Losi žijí v hustých bažinatých lesích, jejich potravu tvoří listy, větve a kořeny stromů a keřů rostoucích v blízkosti vody a vodní a bahenní rostliny. Losi dovedou dobře a vytrvale plavat, takže je často nacházíme i na ostrovech ve velkých jezerech, kde jsou chráněni před vlky, kteří jsou jejich úhlavními nepřáteli. Při spásání vodních rostlin losi často stojí ponořeni až po krk

ve vodě. Chtějí-li se dostat až ke kořenům, jsou nuceni ponořit také hlavu - pod vodou vydrží až minutu. Areál losa původně zasahoval svým jižním okrajem až do českých zemí. Ještě ve středověku byl patrně výskyt losa u nás hojný, nasvědčují tomu názvy některých obcí, jako například Losiny. Ústup druhu do severnějších končin zavinil člověk vysušováním bažin a lovem, na českém území byl poslední los zastřelen roku 1570 v děčínském panství. Dnes se toto zvíře vyskytuje v sedmi poddruzích, osmý poddruh, los kavkazský (*Alces alces caucasicus*), který žil v jihovýchodní Evropě a v Rusku, vyhynul v devatenáctém století. Po druhé světové válce žil los ve střední Evropě pouze v severovýchodním Polsku. Populace 18 jedinců poddruhu los evropský byla chráněna, a tak se rozrůstala a v polovině 80. let dosáhla počtu přes 6000 kusů. Losi zatoulaní z Polska se začínali objevovat na našem území už v 50. letech, v

následujícím desetiletí jednoho z nich ulovil horlivý český myslivec. Migrace polských losů na jih přes naše území pokračovala, zvířata ale zastavily dráty železné opony. Menší skupina se ustálila na pravém břehu Lipenské přehrady, kde žije dodnes, i když hraniční zátarasy zmizely. Největší populace losů v České republice přebývá v Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko.

Lubomír Gala

Fotografie k článku (v pořadí shora dolů):

Půlroční mládě losa okusuje vrbové větve

Samec Fredy

Hlava samce Fredyho

Losice s mláďetem (Foto: Martin Braczek)

Mládě losa evropského (Foto: Martin Braczek)

Odpočívající losice

Veletrhy Brno - hlavní partner zoologické zahrady

Jedním z nejštědřejších sponzorů Zoo Brno je akciová společnost Veletrhy Brno. V roce 2003 přispěla na chov žiraf a v roce 2004 uhradila transport páru levhartů cejlonských ze Srí Lanky do Brna. Společnost Veletrhy Brno pořádá každoročně kolem čtyřiceti veletrhů a výstav, mezi kterými je řada akcí souvisejících s ochranou přírody a životního prostředí, s pobytem v přírodě či chovatelstvím. Brněnská zoo

mívá například společný stánek s vyšovskou a hodonínskou zoo na veletrhu cestovního ruchu Regiontour a prezentuje se také na mezinárodní výstavě chovatelských a jezdeckých potřeb Propet.

Kalendář akcí, které se uskuteční na brněnském výstavišti v roce 2006, začíná lednovými veletrhy cestovního ruchu Go a Regiontour, pokračuje veletrhy módy Styl a obuvi Kabo, Mezinárodní výstavou psů, veletrhem oční optiky Opta, březnovými potravinářskými veletrhy Salima, dubnovým veterinárním veletrhem a dále veletrhem lesnickým a mysliveckým. Květen na brněnském výstavišti bude ve znamení ekologie, neboť se zde uskuteční Mezinárodní veletrh techniky pro tvorbu a ochranu životního prostředí. V červnu mohou návštěvníci

výstaviště zhlédnout přehlídku užitkových automobilů a příslušenství na veletrhu Autotec, po němž následuje Mezinárodní výstava psů Intercanis. Tradiční Mezinárodní strojírenský veletrh se uskuteční v září, další akcí je říjnový veletrh informačních technologií Invex a veletrh zdravotnické techniky Hospimedica. Veletržní kalendář uzavírá sportovní veletrh Sport Life a prosincové Vánoční trhy. Brněnské výstaviště považují občané České republiky za nejvýraznější symbol města. Vyplyvá to z marketingového výzkumu společnosti Factum Invenio, který probíhal od srpna do října 2005. Respondenti ocenili dobré zázemí a kvalitní servis veletržního areálu, jeho průběžnou modernizaci, nabídku služeb na špičkové úrovni srovnatelnou se zahraničím a pochopitelně také již skoro 80letou tradici veletrhů v Brně. K milníkům poválečného vývoje patří rok 1958, kdy byl uspořádán 1. mezinárodní strojírenský veletrh, a také rok 1990. Tehdy byla po transformaci podniku Brněnské veletrhy a výstavy založena akciová společnost Veletrhy Brno (dále BVV).

Zoologická zahrada města Brna, příspěvková organizace financovaná z rozpočtu města, se snaží zvyšovat svoji soběstačnost a v příjmové složce jejího hospodaření hraje spolupráce se sponzory důležitou roli. Vztah mezi zoo a společností Veletrhy Brno vyústil v roce 2005 ve smlouvu o marketingové a propagační spolupráci, na jejímž základě je BVV hlavním partnerem zoo. Jedním z výsledků této spolupráce je umístění informační tabule u expozice levhartů v areálu zoologické zahrady. Návštěvníci zoo se tak dovědí, jak probíhal transport těchto vzácných zvířat z dalekého Colomba na jihoasijském ostrově Srí Lanka až do Brna, města uprostřed Evropy. Kromě toho lze aktivity brněnské zoo zaznamenat v rámci doprovodného programu chovatelské

výstavy Propet na brněnském výstavišti. Zoo Brno i Veletrhy Brno věří, že jejich spolupráci ocení jak návštěvníci brněnské zoo, tak i brněnského výstaviště, a že toto partnerství přispěje k dalšímu zviditelnění obou firem a podpoří růst jejich prosperity.

(red)

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: *Letecký pohled na pavilon A brněnského výstaviště*

Vpravo uprostřed: *Stánek jihomoravských zoo na veletrhu Regiontour*

Vlevo dole: *Logo hlavního partnera brněnské zoo*

Horké novinky

Rodinka tamarinů se rozrůstá

Čtyřčlenná rodina drobných opiček tamarinů žltorukých (*Saguinus midas*) se koncem října rozrostla o dalšího člena - o právě narozené mládě. Jeho pohlaví zatím není známo, je totiž ještě brzo na to, aby opičku, kterou střídavě nosí na zádech matka i otec, mohli chovatelé odchytit. Tamaríny žltoruké chová Zoo Brno v jedné z vnitřních expozic pavilonu Tropické království, odkud mohou zvířata přecházet do venkovního výběhu. Chovný pár se podařilo sestavit roku

2003, kdy brněnská zoo získala ze Zoo Plzeň samce Čerta, narozeného roku 2001, a od soukromého chovatele o rok mladší samičku Káču. První mláďata rodičů, kteří pocházejí z přirozeného odchovu v zajetí, přišla na svět v únoru 2004: tehdy se narodila dvojčata, samec a samička. Od letošního října tedy na Mniší hoře žije pět tamarinů žltorukých. Jejich domovinou jsou jihoamerické pralesy, místa s nejvyšším výskytem se nacházejí v okolí řek v Guyaně, Surinamu, Francouzské Guayaně a v přilehlých částech severní Brazílie. Délka těla činí 20 až 28 cm, ocasu 31 až 44 cm. Váha se pohybuje v rozmezí od 400 do 650 g. Výrazné žluté zbarvení distálních částí končetin kontrastuje s převážně černohnědým zbytkem povrchu těla. Převážnou část potravy tamarinů tvoří ovoce, semena, hmyz, drobní živočichové a vejce.

Fotografie k článku:

Samice tamarína žltorukého s mládětem

Mládě zebry Grévyho

Brněnským chovatelům se letos podařil odchov i u dvou druhů zeber: vedle zebry Chapmanovy zaznamenali úspěch i u zebry Grévyho (*Equus grevyi*). Hřebeček se narodil koncem září a od té doby se má pod stálým dozorem matky čile k světu. Zebry Grévyho se v zajetí rodí mnohem méně často než zebry Chapmanovy. "Grévyky" jsou ze všech tří druhů

zeber největší, v kohoutku dosahují výšky až 160 cm. Říká se také o nich, že jsou nejkrásnější: výrazné husté pruhování pokrývá nejen celé tělo,

ale i končetiny až po kopyta, světlý podklad, na němž se tmavé pruhy rýsují, je místy barevně zpestřen světle hnědým odstínem, který můžeme spatřit i na hřívě či nad nozdrami. Hnědavý nádech je nejvýraznější u mláďat. Od ostatních druhů se zebry Grévyho odlišují také hlasem, který nezní jako koňské řehání, nýbrž jako oslí hýkaní. I dlouhé ušní boltce jsou více podobné oslím než koňským. U mláďat dochází k zvláštnímu jevu - hříva jim narůstá po celé délce hřbetu až po kořen ocasu. Zebry Grévyho obývají nejsevernější areál výskytu zeber, a sice křovinaté oblasti Etiopie, Somálska a jižního Súdánu.

Fotografie k článku:

Zebra Grévyho s mládětem

Alpaka pro radost dětí

V ohradě pro domácí zvířata v dětském areálu Zoo Brno si od 1. listopadu kromě ovcí a koz domácích mohou návštěvníci pohladit i lamu alpaku (*Lama guanicoe* f. *pacos*), dovezenou z ostravské zoo. Alpaka, stejně jako lama krotká, je zdomácnělá forma divoce žijících lam guanako, pochází tedy z Jižní Ameriky, kde ji lidé chovají především v okolí peruánského jezera Titicaca. Indiáni ji vyšlechtili pro vlnu; když se dlouhá srst alpaky na jaře ostříhá, do zimy opět dostatečně doroste. Lama alpaka je nižší a drobnější než lama krotká, váží pouhých 55 až 65 kg. (red)

(red)

Fotografie k článku:

Lama alpaka

Stanice mladých přírodovědců se rozrostla i o sokolníky

Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno uspořádala v neděli 20. 11. 2005 Den otevřených dveří. V obou klubovnách stanice se zájemci mohli seznámit s prací dvanácti odborných skupin. Třemi zbrusu novými skupinami se stali Klokánci, Chobotničky a Sokolníci. Velký zájem o přírodovědnou skupinu, do níž docházelo 34 členů stanice, vedl k oddělení mladších dětí ve věku 6 až 10 let do skupiny Klokánci. Povinností klokánků je péče o zvířata patřící stanici, jako jsou například osmák, fretka, kuna, ještěrkovec, gekončík, andulka a kavka. Klokánci také chodí na exkurze do brněnských muzeí a o víkendech jezdí na výlety, například v Olomouci navštívili nejen zoo, ale i tamní kulturní památky. Skupina Chobotničky je průlomem do dosavadní dolní věkové hranice 6 let. Dětem už od 3 let, samozřejmě s doprovodem rodičů či prarodičů, umožní blíže poznat zoo. Očekávají je procházky po

zoo, povídání o přírodě a hry a soutěže. Schůzky se budou konat každý druhý čtvrtek od 9.30 do 11.30 hod Do skupiny Sokolníci, která začala pracovat v říjnu 2005,

docházejí děti ve věku od 12 do 15 let, které už absolvovaly nejméně dvouletou praxi ve stanici. Scházejí se jednou týdně v klubovně zoo a k výuce jim slouží rarah velký, sokol stěhovavý a křížencem sokola stěhovavého s rarahem loveckým. Dravci jsou ubytováni v zoo, v takzvané Aleji ptáků. Adepti sokolnictví získávají znalosti z historie oboru, seznamují se s etikou, mluvou a s dávnými metodami výcviku, přitom si osvojují základní principy dnešního výcviku dravců. Učí se vázat sokolnické uzly, nosit sokolnické rukavice, nasazovat sokolnické čepičky. Výstroj dravce a výzbroj sokolníka si také sami vyrábějí. Dozívají se vše potřebné o tom, jak pečovat o lovecké dravce, i o hygienických a veterinárních aspektech jejich chovu. Poznávají způsob života i těch dravců, kteří se v sokolnictví nepoužívají. Lov nacvičují na louce za sadem zoo. Získané znalosti a dovednosti by měly v budoucnu přispět k zvládnutí zkoušky sokolníka. K nejdůležitějším částem sokolnického výcviku patří takzvané onášení. Při něm sokolník nosí na rukavici dravce nejprve s čepičkou a posléze bez ní, aby si pták zvykal na okolí a přítomnost člověka. Sokolník také dravce krmí, a to buď na rukavici, nebo sousto připevní k vábítku a otáčí jím ve vzduchu. Po dokonalém onášení se začíná s pozvolným výcvikem přiletové poslušnosti a s naváděním na kořist, prováděným převážně na přiletové sňůře. Po zvládnutí základního výcviku může sokolník dravce pustit volně. Pak se ukáže, zda se pták chce vracet a lovit s člověkem, nebo jej raději opustí a vrátí se do přírody. Dnes již sokolnické umění nedosahuje takové důležitosti a vážnosti jako v dobách minulých. Sokolnictví si osvojili před více než 2500 lety kočovníci ve Střední Asii, největšího rozkvětu dosáhlo ve středověku. Do střední Evropy je zavedli ve 4. a 5. století n. l. Hunové. Z té doby se dochovala stříbrná spona s vyobrazením sokolníka držícího dravce, nalezená u jihomoravské obce Vinařice. Ze sokolnictví, které původně sloužilo jen k získávání potravy, se časem stalo umění sloužící jako kratochvíle aristokratů. První dochovanou evropskou učebnicí sokolnictví je dílo císaře Fridricha II. (1194-1250) O přirozenosti ptáků a umění lovu s ptáky.

Úpadek sokolnického umění i řemesla nastal s rozvojem střelných zbraní. Sokolnictví se nyní nachází ve stadiu jakéhosi obrození, oživlá tradice přináší bližší spojení s přírodou a zapomenutou romantiku. Sokolnictví však dnes nachází i praktické uplatnění, a to v důležité oblasti - při ochraně vzdušného prostoru v okolí letišť.

Bc. Vladimír Steinbauer

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: *Rarah velký*

Vpravo dole: *Dravci s nasazenou sokolnickou čepičkou*

Tygřice Satu vytvoří s Dickem pár

Tygr sumaterský (*Panthera tigris sumatrae*), který žil v expozici brněnské zoo několik měsíců sám, se konečně dočkal družky: v noci z 6. na 7. října 2005, po dlouhé cestě nákladním automobilem z irského Dublinu, za ním přicestovala tygřice Satu. Narodila se v roce 2004, v červenci dalšího roku už vážila 94 kilo. Pohlavně dospělá by měla být v roce 2007. Zpočátku zůstávala tygřice ve své vnitřní ubikaci, na první vycházku ji

chovatelé vypustili po jedenácti dnech - 18. října. Venkovní výběh si však prozkoumala sama. Tygra a tygřici budou chovatelé pouštět do výběhu střídavě obden, pár se setká, až samice dospěje. Satu se s novým prostředím rychle sžila, okusovala vysokou trávu a bambusy a přes skleněnou přepážku si zvědavě prohlížela levharta v sousední expozici. Samec Dick čekal na Satu téměř pět let. Chov tygrů sumaterských, kteří jsou v přírodě již téměř vyhubeni, řídí v Evropě koordinátorka chovu Sarah Christie z londýnské zoo. Christie se bohužel nepodařilo sestavit chovný pár pro Zoo Brno dříve. Je to pochopitelné, protože jedinců je málo nejen v přírodě, ale i v zajetí a situaci nesmírně komplikují příbuzenské vazby uvnitř populace. Dick, ročník 1996, je jedním ze tří sourozenců, kteří se narodili v Brně - každý v jiném vrhu. První bratr - Wastel - odešel se souhlasem koordinátorky již před několika lety do Zoo Lisabon, kde se stal otcem.

Další bratr Kampar, důvěrně nazývaný zaměstnanci zahrady Bezzubák, žil na Mniší hoře do jara roku 2005, kdy si jej odvezli kolegové ze Zoo Ústí nad Labem. (Podrobnější informace o chovu tygrů sumaterských v Zoo Brno přináší profipříloha tohoto vydání Zooreportu.) Ještě před sto lety obývali tygři husté lesy na obrovském území od ruského Dálného východu přes

Mandžusko, Koreu, Čínu, Indočínu, Indonésii, Indii až po Střední Asii, nejzápadnějším místem výskytu bylo východní Turecko. Tygři stojí na vrcholu potravního řetězce, lovem regulují počty především býložravých savců. Ke kořisti tygrů patří hlavně různé druhy prasat a jelenů, dále to mohou být například buvoli indiští či medvědi himálajští, ale samozřejmě také menší zvířata. Dnes se areál radikálně zmenšil, tak jak ubylo lesů. Tygři nyní žijí v malých izolovaných oblastech, z osmi poddruhů tři

zcela vymizely. Nejpočetnější je tygr bengálský, jehož divoká populace čítá asi čtyři tisíce jedinců. Stav ostatních poddruhů hluboko klesly pod dvoutisícovou hranici, považovanou za kritickou pro zachování druhu. Tygrů sumaterských zůstalo ve třech rezervacích na indonéském ostrově Sumatra asi 400 kusů. Výběhy Tygří skály jsou z pohledu návštěvníků snad nejatraktivnější expozicí na Mniší hoře. Příchodem tygřice Satu se zcela naplnil i jejich význam chovatelský. Již v roce 2004 se podařilo Tygří skály osadit párem vzácných levhartů cejlonských, importovaným ze Srí Lanky. Nyní se k němu přiřadil nově sestavený perspektivní pár tygrů sumaterských.

Bc. Eduard Stuchlík

Fotografie k článku:

Snímky na této straně jsou z první vycházky po výběhu Tygří skály, kterou tygřice Sata podnikla 18. října 2005

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/